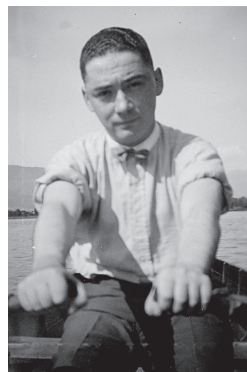

Znameniti ruski matematičar A. N. Kolmogorov bio je gost u Zagrebu 1965.

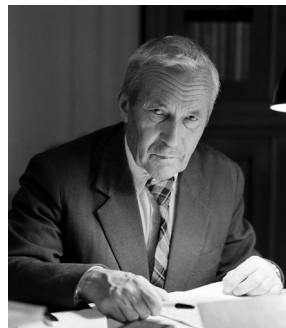
U godišnjem izvješću tadašnjeg Društva matematičara i fizičara S. R. Hrvatske objavljenog 1966. u *Matematičkom glasniku* No. 1, str. 119, navedeno je da je 25. rujna 1965. znameniti ruski matematičar **Andrej N. Kolmogorov**, profesor Moskovskog sveučilišta, kao gost Instituta za matematiku Sveučilišta u Zagrebu, održao predavanje u Geometrijskoj predavaonici Matematičkog odjela PMF-a na Marulićevom trgu, pod naslovom *O osnovama teorije vjerojatnosti*. O tom posjetu Zagrebu i obali Jadranskog mora piše i Vladimir I. Arnold u svojem članku 'On. A. N. Kolmogorov' koji je objavljen u monografiji *Kolmogorov in Perspective*, History of Mathematics, Vol. 20, American Mathematical Society, London Mathematical Society, 2000., str. 97.

Malo je poznato da je hrvatsko-američki matematičar William (Vilim) Feller (1906.–1970.) napisao za poznati njemački matematički referativni žurnal 'Zentralblatt für Mathematik und ihre Grenzgebiete', prikaz najpoznatije knjige A. N. Kolmogorova *Grundbegriffe der Wahrscheinlichkeitsrechnung* (O osnovama teorije vjerojatnosti), 1933., u kojoj su postavljeni teorijski temelji suvremene teorije vjerojatnosti. Ovdje dajemo dio Fellerove recenzije Kolmogorovljeve knjige Grundbegriffe objavljene u Zentralblattu: "Teorija vjerojatnosti izgrađena je aksiomatski, bez nedostataka i u najvećoj općenitosti, te po prvi puta sistematski integrirana, u potpunosti i prirodno, u apstraktnu teoriju mjere. Aksiomatski sustav je svakako najjednostavniji koji se može zamisliti... Najveća općenitost je vrijedna pažnje; promatraju se vjerojatnosti na beskonačno dimenzionalnim prostorima bilo kojeg kardinaliteta... Prikaz je vrlo precizan, ali prilično sažet, namijenjen čitatelju koji je upoznat s materijalom. Pretpostavlja se poznavanje teorije mjere."

Treba primijetiti da je Feller imao samo 27 godina kada je ova knjiga izdana, dok je Kolmogorovu tada bilo 30. Spomenimo da postoji desetak znanstvenih matematičkih pojmova u teoriji vjerojatnosti koji nose zajedničko ime Kolmogorova i Fellera: Kolmogorov-Fellerova jednačba, Kolmogorov-Fellerova integro-diferencijalna jednačba, Fokker-Planck-Kolmogorov-Fellerova jednačba, Kolmogorov-Fellerov skokoviti proces, Kolmogorov-Fellerov test, Kolmogorov-Fellerova teorija Markovljevih procesa, Kolmogorov-Fellerov slabi zakon velikih brojeva, Kolmogorov-Feller-Stratonovicheva jednačba, Kolmogorov-Fellerov operator, kriterij Fellera-Erdösa-Kolmogorova-Petrovskog.

Također, A. N. Kolmogorov je napisao Predgovor drugom ruskom izdanju prvog sveska Fellerove znamenite monografije *An Introduction to Probability Theory and Its Applications*, svezak I. (*Uvod u vjerojatnost i njene primjene*), objavljene u Moskvi 1964. Knjiga je izvorno tiskana u SAD-u godine 1950., u vrijeme kad je Feller bio profesor na Sveučilištu u Princetonu. Navodimo dio predgovora drugog ruskog izdanja Fellerove knjige, koji je napisao Kolmogorov: “Prvo izdanje Fellerove knjige već je steklo veliko odobravanje u SSSR-u. Pažnji čitatelja sada donosimo prijevod drugog engleskog izdanja, popravljenog i dopunjenog od autora s mnogo detalja. . . . Upravo takav izbor materijala daje Fellerovoj knjizi posebno mjesto u literaturi iz teorije vjerojatnosti. . . . Izborom problema Feller razotkriva njihovo rješavanje ‘direktnim’, i posebno vjerojatnosnim metodama. Ova tendencija da u pozadini analitičkih transformacija vidi njihov vjerojatnosni smisao, predstavlja najvrjedniju osobitost Fellerove knjige. Našu pažnju zavrjeđuje također autorov trud da u knjizi jasno prikaže karakter i efekte vjerojatnosnih zakona na pažljivo odabranim primjerima. U mnogim slučajevima autor uspijeva uvesti čitatelja u doista zanimljiva pitanja o usporedbi između statističkih podataka i vjerojatnosne teorije događaja. . . .”

Literatura

- [1] WILLI FELLER, *Prikaz Kolmogorovljeve monografije ‘O osnovama teorije vjerojatnosti’* (1933., na njemačkom), *Zentralblatt für Mathematik und ihre Grenzgebiete*, 7:216, 1934.
- [2] WILLIAM FELLER, *An Introduction to Probability Theory and Its Applications*, svezak I, Wiley, SAD 1950.
- [3] DARKO ŽUBRINIĆ, *Vilim Feller, istaknuti hrvatsko-američki matematičar*, Graphis, Zagreb, 2011.

Željko Hanjš, Darko Žubrinić